

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 13.6.2005 62. vuosikerta Numero 2 Sivut 8-9

Herne maittaa Nyholmien luomusioille

"Oikealla lajikkeella herneen viljely helppoa"

Tiina Taipale, Maaseudun Tulevaisuus

Steve ja Sonja Nyholm luomutilan siat saavat valkuaisensa kotimaisista rehuista, pääasiassa herneestä ja rypsiästä. Laajamittainen herneen viljely aloitettiin tilalla viime vuonna. Kokemukset rehukasvista ovat hyviä.

"Herne maistuu sioille hyvin ja viljelykin sujui odotettua helpommin. Me saimme siitä jopa paremmat sadot kuin muista viljelykasveista. Huippusato hehtaarilta oli 5 600 kiloa."

Uudet luomusäädökset pakottivat herneen viljelyyn. Teollista täysrehua ei ollut enää tarjolla, sillä luomurehun valmistus tehtaassa vaatisi tuotantolinjojen puhdistusta tavanomaisen rehun jäljiltä.

"Tiukentuvat määräykset vaikeuttavat luomutarjontaa koko ketjussa aina kauppa myöten", Steve Nyholm harmittelee. Luomurehun ongelmia pohdittiin myös Pohjanmaan tuottajajärjestössä. Neuvoja kotovaraisen ruokinnan järjestämiseen saatiin lopulta Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen sikatalouden tutkimusasemalta. Skogsjön luomutilalla on liki sata emakkoa. Osa porsaista kasvatetaan lihasioiksi, osa myydään risteytysmakkoina jalostukseen.

Sianlihan ohella tilalla tuotetaan myös pihvilihaa, mutta charolaisemolehmien määrää on vähennetty kahdeksaan. Viljelyksessä on peltoa vajaat 120 hehtaaria.

Herneala kasvaa tänä kesänä

Tilan kasvinviljely on ollut luomussa vuodesta 1994, pihvilihantuotanto vuodesta 1997 sekä siat vuodesta 2000 Atrian ja Pohjanmaan Lihan luomuhankkeen innoittamana. Luomuhernettä viljeltiin 15 hehtaarilla viime kesänä. Tänä vuonna herneala kasvaa 21 hehtaariin.

Skogsjön isäntä pitää lajikevalintaa olennaisena viljelyn menestymisen kannalta. Moni väittää, ettei herneen viljely onnistu Suomessa, mutta se ei pidä paikkansa, hän sanoo.

"Huonot kokemukset johtuvat aiemmin viljellystä viherrehusta, joka kukki vielä syksylläkin.

Oikealla lajikkeella sato kypsyy ajoissa ja on yhtä helposti puitavissa kuin vilja."

Nyholmit ovat valinneet herneekseen Karita-lajikkeen. Se on korkeakasvuinen ja pysyy hyvin pystyssä. Ruokaherneeksi kelpaava Karita on myös hyvän makuinen. Tukikasvina viljelyksessä käytetään kauraa. Siemenmäärä hehtaarille on 320 kiloa, josta herneen osuus on 85 prosenttia.

Hyvä lisä viljelykiertoon

Kotimaista luomuhernettä on jonkin verran saatavilla markkinoilta. Nyholm haluaa kuitenkin viljellä hernettä myös itse, sillä se tarjoaa hyvän lisän tilan kasvivalikoimaan. Palkokasvina se sopii luomutilan viljelykiertoon erinomaisesti, Steve Nyholm kehuu.

"Syväjuurinen palkokasvi korvaa hyvin nurmen viljelykierrossa. Maa pysyy viljavana ja hyvässä kunnossa myös viljoille."

Palkokasvia tulee lannoittaa varoen. Nyholmit levittävät herneelle kompostoitua lantaa noin puolet viljalle käytettävästä määrästä tai joskus lantaa ei käytetä ollenkaan.

Siemen ja kuivatus kalliimpaa

Herne vaatii viljaa pidemmän kasvuajan. Myös siemenkustannus on kalliimpi. Merkittävin ero Nyholmin mielestä liittyy kuitenkin kuivatusajan pituuteen, sillä puidussa herneessä on kosteutta noin 30 prosenttia. Luomutilalla herne säilytetään siilossa, joten kosteusprosentin piti olla 12.

"Kuivaamme kylvösiemenet kylmäkuivurissa ja loput omassa lämpökuivurissa. Rehun homehtuminen olisi erittäin vaarallista etenkin emakkojen kannalta."

Valkuaiskasville on tarjolla hieman viljaa parempaa hehtaaritukea. Herneen suosiminen tukipolitiikassa on viljelijän mielestä tärkeää. "Oman valkuaisen viljely pitäisi olla kannatettavaa myös kansantaloudellisesti."

Rehut teetetään urakoitsijalla

Kun aiemmin sikojen rehut ostettiin rehutehtaalta, nyt sekä täysrehut että tiivisteet teetetään tilalla vierailevalla urakoitsijalla. Hän jauhaa raaka-aineet, sekoittaa rehut ja puhalttaa ne tarvittaessa siiloihin.

"Laskelmien mukaan meillä on nyt edullisemmat rehut kuin ennen", isäntä kertoo.

Tiivisteiden ansiosta urakoitsijaa tarvitaan vain joka toinen kuukausi, sillä täysrehua mahtuisi siiloihin nykyistä lyhyemmäksi aikaa.

Lihaprosentti yli 60:n

Tiineiden emakkojen rehussa herneen osuus on 12 prosenttia. Porsineilla emakoilla hernettä on viidennes. Myös kasvavat lihasiat ruokitaan herneellä, niillä hernettä on 27 prosenttia rehuannoksesta. Sikoja ruokitaan myös rypsirouheella. Ilman rypsilisää herneen osuus rehussa saattaisi kasvaa liian suureksi, mikä voi aiheuttaa hedelmällisyysongelmia. Lisäksi rypsi monipuolistaa rehun aminohappokoostumusta.

Emakkojen ja porsaiden valkuaisen saantia varmistetaan myös kalajauholla ja lihasioilla heralla.

Nyholmin mukaan sikojen kasvu hernerehulla saattaa olla hieman huonompaa kuin tavanomaisella rehulla. "Kaiken kaikkiaan siat kasvavat kuitenkin hyvin ja herneellä päästään lihaprosentissa jopa yli 60:n."

Oma markkinointi välttämätöntä

Alunperin Nyholmit tuottivat vain luomuporsaita, mutta lihatalojen luomuhankkeen päätyttyä niille ei ollut enää markkinoita. Jotta porsaita ei olisi tarvinnut myydä tavanomaisille tiloille, Nyholmit päättivät siirtyä yhdistelmätuotantoon.

"Onneksi meille oli juuri valmistunut uusi porsitusosasto, joten vanhasta sikalasta löytyi tilaa kasvaville lihasioille." Koska lihatalolla ei ole kiinnostusta satsata luomusianlihantuotantoon, Nyholmit markkinoivat merkittävän osan luomulihasta itse. Esimerkiksi viime syksynä he myivät kaikkiaan noin 500 kinkkua pääasiassa suurissa tavarataloissa.

"Vaikka oma markkinointi teettää työtä, se on välttämätöntä. Vuoden vaihteen jälkeen lihatalo kun ei maksa enää kuin viiden sentin luomulisää lihakiloa kohti. Se ei ole käytännössä juuri mitään."

Teurastamon penseä suhtautuminen luomusianlihaan harmittaa isäntää. "Markkinoilla on luomulihalle runsaasti tilaa, sillä vain 17 suomalaista sikatilaa on luomussa. Luomuporsaitakin tuottaa vain 500 emakkoa."

Kuvat: Kari Salonen

Steve ja Tommy Nyholm tutkivat katkasi viikkoa sitten kylvetyn herneen orastumista. 17-vuotias Tommy-poika suunnittelee maatalousalan opintoja lukion jälkeen ja viljelijän ammattia.

Luomutilalla herne säilötään siiloissa, joten se pitää kuivata 12 prosentin kosteuteen.

Maittava luomuherne on kasvattanut sikoja hyvin. Teurassikojen lihaprosentit ovat olleet usein yli 60:n.

Teurastamon penseä suhtautuminen luomusianlihaan harmittaa Steve Nyholmia.